

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA SEMIOTYCZNA ZNAK – MYŚL – SŁOWO – DZIEŁO, ŁÓDŹ 24–27 MAJA 2015 R.

MAŁGORZATA JANKOWSKA helga1982@wp.pl

W dniach 24–27 maja 2015 roku odbyła się w Łodzi międzynarodowa konferencja semiotyczna *Znak – Myśl – Słowo – Dzieło*, zorganizowana przez Zakład Italianistyki Katedry Filologii Romańskiej Uniwersytetu Łódzkiego, Zakład Pragmatyki Językowej Instytutu Anglistyki UŁ, Interdyscyplinarne Centrum Badań Humanistycznych UŁ oraz Istituto Italiano di Cultura di Varsavia, a wszystko to we współpracy z wydawnictwem Noir Sur Blanc oraz Fundacją Wisławy Szymborskiej.

Konferencja wpisana była w harmonogram hucznych obchodów siedemdziesięciolecia istnienia Uniwersytetu Łódzkiego i powiązana z licznymi wydarzeniami, spośród których szczególną uwagę przykuwała kilkudniowa wizyta prof. Umberta Eco, wyróżnionego wówczas doktoratem *honoris causa* tej uczelni. Uroczyste wręczenie doktoratu odbyło się w niedzielę 24 maja w auli Uniwersytetu, w obecności władz uczelni, licznych przedstawicieli szkół wyższych z Polski i świata, a także wybitnych absolwentów oraz przedstawicieli magistratu. Wygłoszony z tej okazji wykład profesora Eco, poświęcony *Przyszłości semiotyki*, zainaugurował jednocześnie zaczynającą się tego samego dnia konferencję.

Z innych imprez towarzyszących wymienić warto zwłaszcza wcześniejszą o ponad miesiąc studencko-doktorancką konferencję naukową „Ecomondo” (20–21 kwietnia 2015), poświęconą w całości analizom dorobku Umberta Eco, festiwal semiotyczny *Labirynt znaków* oraz promocję najnowszej powieści

Eco *Temat na pierwszą stronę* (tłum. K. Żaboklicki, Wydawnictwo Noir Sur Blanc, Warszawa 2015), połączoną z autorskim spotkaniem z pisarzem. Nie mniej interesujące były takie inicjatywy, jak gra miejska *Podróż do Ecolandii*, *Kryminalna noc literatury z Umberto Eco* w Pałacu Poznańskiego, panel dyskusyjny *Szaleństwo katalogowania i kolekcjonowania* czy w końcu oryginalny, międzydyscyplinarny i międzyuczelniany projekt *Piękno i Brzydota*, powstały w kooperacji Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, Uniwersytetu Łódzkiego oraz Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, na który składały się m.in. pokaz mody wraz z kameralnym koncertem oraz Konferencja Naukowo-Warsztatowa *Piękno i brzydota w ujęciu humanistycznym i artystycznym*. Przeprowadzono również konkurs na najlepsze tłumaczenie artystyczne wierszy Wisławy Szymborskiej na język włoski, a książka z nagrodzonymi przekładami została wręczona profesorowi Eco.

Konferencja *Znak – Myśl – Słowo – Dzieło* poświęcona była rozważaniom nad aktualnością semiotyki oraz możliwościami jej aplikacji do rozmaitych badań, prowadzonych z różnych perspektyw i dotyczących rozmaitych przedmiotów, a także nad sposobami uczynienia z niej interdyscyplinarnego narzędzia analiz, skalającego na metapoziomie poszczególne punkty widzenia, metodologie i paradygmaty. Kluczowe pojęcia, powiązane w semiotyczne łańcuchy skojarzeń i relacji, analizowane były zatem nie tylko przez „semiotyków *sensu stricto*”, lecz także przez odwołujących się do rozmaitych tradycji – semiotycznych i semiologicznych – literaturoznawców, kulturoznawców, filozofów, antropologów, archeologów, psychologów, kognitywistów, historyków sztuki i badaczy zainteresowanych wieloma jeszcze innymi dziedzinami. Głównymi obszarami problemowymi, wskazanymi przez organizatorów, były: semiotyka komunikacji, semiotyka dzieła sztuki, w tym dzieła literackiego i filmu, semiotyka mediów i reklamy, a dalej także szeroko rozumiana semiotyka kultury i semiotyka kognitywna, pojęcie znaku i dyskursu, retoryka. Przez wzgląd na wspomniane już szczególnie okoliczności,

czyli obecność profesora Eco, wiele uwagi poświęcano jego dokonaniom, konceptom i ideom. Wystąpienia uczestników odnosiły się nie tylko do bardziej ogólnych jego rozstrzygnięć z zakresu semiotyki, przedstawionych choćby w takich książkach, jak *Teoria semiotyki* czy *Kant a dziobak*, lecz także do kwestii bardziej szczegółowych, czyli do teorii dzieła literackiego, problemu interpretacji, czytelnika modelowego, a także systemu porządkowania i schematyzowania wiedzy czy problemu racjonalności.

Bezpośrednie odniesienia do myśli Eco czy rozwinięcia jego teorii pojawiały się głównie na sesjach plenarnych, gdzie głos zabierali liczni przedstawiciele semiotyki włoskiej, w tym osobiści współpracownicy i przyjaciele profesora, z uwagą przysłuchującego się poszczególnym wystąpieniom i komentującego co ciekawsze idee. W sesjach tematycznych referenci odnosili się już chętniej także do innych szkół i tradycji semiotycznych, począwszy od źródeł de Saussure'owskich i Peirce'owskich, przez dokonania szkoły tartusko-moskiewskiej i Praskiego Koła Lingwistycznego, po koncepcje Louisa Hjelmsleva, Rolanda Barthesa, Julii Kristevej, Michela Foucaulta czy Bruno Latoura, by wymienić tylko niektórych.

O ile w ramach sesji plenarnych usłyszeć można było wiele interesujących postulatów teoretycznych (poczynając od wygłoszonego przez profesora Eco postulatu traktowania semiotyki jako klucza do poruszania się w Sieci, a także metody wyjścia z wirtualności w stronę rzeczywistości), o tyle sesje tematyczne przyniosły wiele ciekawych wystąpień na temat aplikowania różnych narzędzi, metod i pojęć semiotycznych do badań i analiz wpisanych w rozmaite obszary wiedzy i nauki, a także na temat stosowania teorii semiotycznych jako swego rodzaju „parasola”, ogólnego paradygmatu, pod który „podpiąć” można bardziej szczegółowe już dociekania, powiązane z wieloma dziedzinami humanistyki (i nie tylko z nimi). I tak przykładowo semiotyka miałaby być pomocnym narzędziem dla badań nad sztuką, literaturą (w tym nad problemem narracji, fabułą, interpretacją, teorią przekładu), cielesnością i seksualnością, religijnością i jej reprezentacjami (liturgia,

ikoną, architekturą sakralną, ikonografią, symbolem religijnym), Siecią jako specyficznym rodzajem semiosfery i znakiem cyfrowym jako nowym typem znaku, w końcu, na poziomie bardziej ogólnym, nad podstawowymi mechanizmami kultury (takimi jak m.in. autokomunikacja, transkulturowość, tożsamość, Inność, wstyd, podmiotowość, relacja centrum – peryferia etc). Metody i teorie semiotyczne stosowane w rozważaniach nad powyższymi zagadnieniami oferują, zdaniem wielu uczestników konferencji, nowe spojrzenie na te zróżnicowane problemy, spojrzenie odmienne nieco od „standardowej” optyki poszczególnych dyscyplin. To z kolei pozwala sądzić, że semiotyka ma wciąż jeszcze wiele do zaoferowania współczesnej humanistyce, zarówno jako nadrzędna teoria czy paradygmat (jak ma to miejsce na przykład w semiotyce kultury), jak i jako bogate instrumentarium, z którego rozmaite narzędzia czerpać mogą poszczególne dyscypliny naukowe, dopasowując je do własnej specyfiki i łącząc z właściwymi sobie metodologiami. Z pewnością łódzkie spotkanie zaliczyć można zatem do ważnych głosów w sprawie aktualności semiotyki jako dziedziny wiedzy, teorii i „pudełka z narzędziami” dla wspomnianych licznych dyscyplin naukowych.

Nowości Wydawnictwa UKSW

- Jerzy Stochmiątek,
Kryzysy życiowe osób dorosłych
- Dietrich Benner,
Pedagogika ogólna
- Kazimierz Pawłowski,
Medytacje platońskie. Rozważania filozoficzne na kanwie dialogów Platona
- Bartosz Koziński, Radosław Zenderowski,
Uwarunkowania polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej

Więcej informacji na stronie: www.wydawnictwo.uksw.edu.pl